

AJUNTAMENT D'ARENYS DE MAR

Transparència de Lluís Monmany Vidal

Festes de Sant Zenon

1981

OLGUTS convilatans: De nou, des de l'Ajuntament quedeu convocats a la festa. Hi han festes i festes. Hi han festes més nostres unes que altres. Les que anys enllà arrelaren en aquesta terra nostra i ara ens identifiquen com a poble.

Sant Zenon és una d'aquestes festes pròpies i entranyables amb la seva petita història i alhora amb un profund sentit pairal.

Sant Zenon, Festa Major dels arenyencs!

Que quedi palès el nostre desig d'un Arenys que celebra enfervorit i viu la festa a ple pulmó. Però també d'un poble que vol afirmar-se en la pau i el progrés, que valora el treball ben fet i les fites assolides, tot restant insatisfets al constatar que encara hi ha tant a fer en ordre a la dignificació i elevació de la persona, de la convivència i del benestar.

Així mateix fem constar la nostra voluntat de romandre fidels i vigilants en la defensa de la llengua, la cultura i la nació catalana, expressant «el nostre suport actiu a la Generalitat i a les institucions democràtiques per tal d'avançar en la reconstrucció nacional de Catalunya», en un ambient d'entesa i respecte als altres pobles i regions de l'Estat.

No podem oblidar d'esmentar enguany el contrapunt angoixós de l'atur, que, malauradament, colpeix a moltes llars arenyenques a les quals volem testimoniar la nostra solidaritat.

Esperançats en un futur sempre millor, us adrecem un ben cordial i festiu: Glòria a Sant Zenon!

JOAN-ENRIC GARCIA i FERRER
Alcalde

Arenys de Mar, juliol de 1981.

La funció de la CONSELLERIA DE CULTURA en l'elaboració d'aquest programa que teniu a les mans, té dues vertents ben determinades: per una part, intentar—cosa difícil—coordinar els diversos actes que les diferents Entitats culturals i esportives duen a terme durant aquests dies i reportar-los per a coneixement de tots els arenyencs.

Per l'altra, per a nosaltres de més responsabilitat, organitzar els diversos actes que l'Ajuntament aporta a aquesta tradicional celebració de la Festa Major de Sant Zenon, esforçant-nos en mantenir les diverses connotacions tradicionals però d'alguna manera creatives, amb prospecció de futur, que donen un sentit més profund a la festa.

A part, i iniciant-ho tot d'alguna manera, les tradicionals Completes i l'Ofici—que acaben amb la vibrant i harmònica, quasi explosiva cridòria de l'Himne a Sant Zenon—, que tants arenyencs tornen a valorar, independentment de maneres de pensar, com el més nuclear de la festa, a part el conegut però sempre esperat espectacle de la traca i del Castell de focs, aquest any hem volgut posar l'accent en tres actes ben diferenciats però que voldrien marcar un estil que esperem sigui compartit per la majoria de convilatans:

L'exposició, a la Sala de Sessions de l'Ajuntament, d'un conjunt important de projectes urbanístics i d'obres, que d'alguna manera han de marcar una aportació substancial a l'entorn físic de la nostra població, corregint dèficits i carències que anaven essent atàviques.

L'espectacle engrescador, d'unes essències populars tan fondes, tan lligades al folklore—en el sentit més noble, més entranyable de la paraula—de la colla vella dels Xiquets de Valls i els Bastoners de Masquefa, que faran vibrar els nostres carrers i places amb sons i ritmes ancestrals.

I en darrer terme, l'Exposició de Punes i Blondes, que intentarà recollir aquest any en que es concreta l'instal·lació de la Donació Marés, un conjunt interessant de puntes, provinents de cessions particulars però que són l'expressió d'un patrimoni que, per uns dies, i en certa manera sempre, pertany a tota la comunitat arenyenca.

Amb tot això, amb l'esforç d'uns i altres, una bona Festa Major!

EL CONSELL DE CULTURA

Producció i comerç de puntes en els segles XVIII i XIX

En la que aleshores se'n deia «Costa de Llevant», aquesta modalitat artesana no tingué un veritable desenvolupament comercial fins molt avançat el segle XVIII, puix que amb anterioritat, àdhuc per al consum propi, era tributària de l'exterior i fins de la mateixa Barcelona. La producció de puntes fou fins aleshores una simple ocupació casolana, sense repercussió comercial en la major part de les poblacions del litoral. El famós rander Clavell, d'Arenys de Mar, de la segona meitat del segle XVIII, es dedicà de preferència a altres negocis, com el ferro i la cera, i fa treballar puntaires de Canet. El contraban de randes, freqüent durant el segle XVII i començaments del XVIII, va minvant en importància i és pràcticament inexistent en la segona meitat d'aquest darrer, davant el volum que ha anat adquirint la producció local. Es feren puntes en tot el litoral de les actuals províncies de Barcelona i Girona, especialment en el Vescomtat i en el Maresme; Lloret, Blanes, Palafolls, Malgrat, Pineda, junt amb Tordera, formen una zona prou definida productora de les puntes del tipus anomenat encara de *Malgrat*, arcaïtzant i una mica bast. Canet, amb Sant Iscle de Vallalta, Arenys de Mar, Arenys de Munt, Llavaneres, Sant Vicenç, Mataró i Argentona formaven un altre grup, en el que en alguns moments de mitjan segle XVIII sobressurt Canet. Mataró centralitza, cap a la meitat del segle, la producció en seda i, al no disposar de prou mà d'obra local, els seus *randers* donen feina a les demés poblacions del litoral.

La Sra. vídua Castellís dirigint les treballadores que confeccionaven el mocador de la Reina Victòria Eugènia, l'any 1906

La preponderància d'Arenys de Mar no es manifesta fins les acaballes del segle XVIII, i Mataró i Argentona li van a l'encalç, puix és d'on aquella ciutat obtenia gran part de la seva mà d'obra. Ambdós centres puntaires—Mataró i Arenys de Mar—a les acaballes del segle XVIII començaren a exportar a les Índies.

No es té de confondre el *rander* amb la *puntaire*. Tant en el segle XVIII com ara, el primer és el negociant al mateix temps que el tècnic; la segona és l'obrer manual, habilíssim si és vol, però que no fa altra cosa que executar materialment la pauta donada per aquell.

La tècnica de fer puntes del segle XVIII, a Catalunya no ha sofert apenes variació fins ara. La creació d'una punta té com base primordial la labor del projectista, part la més important del seu procés de producció. Calia que el *rander* tingués dots de dibuixant o que en tingués un al seu servei; el dibuix de puntes és de per si una especialització, ja que tothom no és apte per a la seva transformació en *randa* i fins els qui tenen condicions per a fer-ho, necessiten de meticulós i ben calculat estudi per a servir-se'n.

Un cop obtingut el dibuix d'una nova mostra, i fins quan era precis obtenir *patrons* nous per a substituir els anteriors desgastats d'una mostra ja coneguda, calia passar-lo—i així ho vénen fent encara els bons *randers*—a paper transparent, en els nostres dies s'utilitza paper vegetal. Dessota del paper s'hi colocava una pauta a base de quadricula per al fons, el que permetia assenyalar els punts per al *picat* del futur *patró*; en aquesta operació és precis tenir en compte no tan sols les característiques del dibuix, sinó també la qualitat de la peça a executar, gruix del fil o seda que seran utilitzats, etc., cosa en el que té gran importància l'habilitat i els coneixements del *rander*. Les improvisacions dels nostres dies i *puntaires* que pretenen passar-se sense el tècnic, tenen aci les seves ensopegades. Que es tradueixen en defectes en l'execució de la punta.

Venia després, prenent com base el *paper*, el *picat* del *patró*. El *patró*, que avui dia s'adquireix en el comerç ja acolorit, en el segle passat encara el tenia que preparar el *rander*, que es cuidava de pintar la cartolina en color lleugerament envernissat, generalment en vermell i alguns cops en verd, quan tenia que servir per a una punta en fil o seda blanca, ja que si la *punta* o *randa* tenia que ser en negre es feia servir la cartolina blanca. L'operació del *picat* es practicava mitjançant una agulla

manegada generalment amb capçalera de plom, actuant damunt un *coixí* especial, molt més gran que l'utilitzat per a fer puntes; alguns *coixins de picar* antics tingueren una forma més aplanada que els demés.

Un cop enllestit el *picat*, sempre a base del *paper*, el patró era *resseguit* en les siluetes més essencials amb tinta negra; altres signes convencionals com creuetes, petites ratlles de diferent tamany, servien per a il·lustrar la *puntaire* sobre la classe de punt a utilitzar en l'execució de cada part del patró, com el *punt de tafetà*, *punt clar*, *gavatxet*, *mosquit*, «*rejilla*», etc. No tenim notícia de que en aquesta comarca s'utilitzés amb igual finalitat el pintar en diferents colors o tonalitat, ni tampoc l'ús de *patrons* en pergami.

El *rander* distribuïa el treball seleccionant la *puntaire* més apropiada per a cada mena de randa. I encara per a una mateixa obra, tant per guanyar temps, com evitar còpies posteriors d'un dibuix o tècnica, les diferents parts d'un mateix conjunt han estat repartides entre diverses *puntaires*, fins de poblacions diferents, per a fer-ne després la composició en el taller del comerciant.

El *rander* acostumava a entregar a la *puntaire* les partides de fil necessàries per al treball encarregat.

En els darrers anys, hem llegit articles periodístics i reportatges sobre les *puntaires*, en els quals s'atribueix a aquestes tot el mèrit de les puntes, prescindint de l'autèntic artista *rander*. Ve a ser com si, comparant-ho amb un llibre, en lloc d'apreciar la labor de l'autor, es lloés el treball de caixistes i linotipistes.

El *coixí de fer puntes* no ha experimentat variacions essencials; alguns estaven elegantment guarnits i, tal com ara, la *puntaire* colocava al cap d'amunt una *estampa* religiosa. Els *coixins* de tipus francès o de randa tingueren escasses adeptes.

Algunes puntes eren distingides amb un nom, alguns designant el tipus propi d'una localitat, com *Mataró*; altres referits a un determinat *rander*, com *Cabot i Vila*, i la major part devien la seva designació al seu dibuix; d'entre aquests, en l'argot actual es conserven encara els «*puntillons*», la *palmeta* i els *cors*. Com curiositat, anotem a continuació alguns noms d'aquests dibuixos de *mostra*, com per exemple: *mort i passió*, *campanar de Sant Iscle*, *gra d'ordi*, *coliflor en flor*, *la petaca*, *les punxes*, *el sepulcre*, *el sepulcret*, *el sepulcre de la Tona*, *el molí de vent*, *el mosquit*

La família Castells projectant i picant patrons. A primer terme, la Sra. Castells acompanyada dels seus fills Joaquim i Marià i del seu nebot Joan Abadal

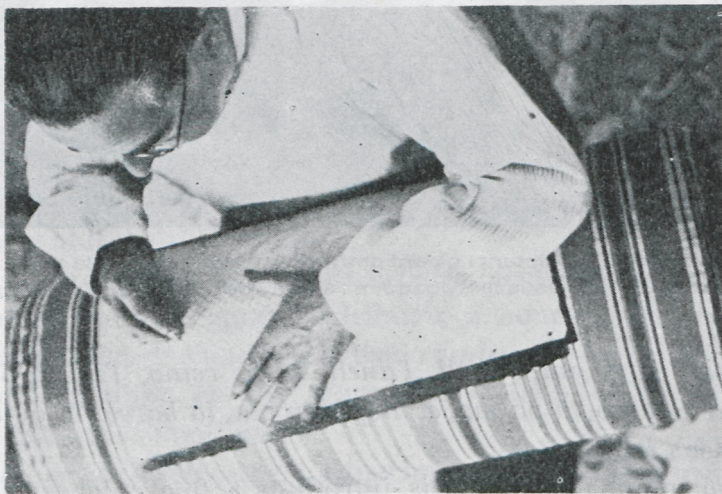
gros, el mitjà i el menut, l'anell, l'anell de la reina, l'ull de Sant Josep, la serpeta, el cigarro, la palma, el mig pam pla, la barca, la guitarra, etc., entre els noms antics.

Entre els noms més moderns, introduïts a finals del segle passat, hi figuren *el mirall, l'espertera i la flor d'ametller*. Aquesta nomenclatura popular de les *mostres* de les puntes es va perdent cada dia més. En els mostraris dels randers del segle passat (i se'n conserven molt pocs) ja s'observa com els números i sèries havien substituït els noms.

Cal fer observar que quan en altre temps es parlava d'una «fàbrica» de randes o de puntes, això no significava pròpiament una concentració d'operaris en un determinat local, sinó l'exercici del negoci a base d'operàries, *puntaires*, que treballaven en llurs domicilis i fins en ple carrer.

Creiem que s'han sobreestimat amb excés les estadístiques i informes oficials dels Ajuntaments de la segona meitat del segle XVIII. Com font per a l'estudi de la història econòmica el seu valor és molt relatiu i

inspiren poca confiança, sobretot pel que fa a la producció, degut a la temença que inspiraven les exaccions del fisc. Així en les respostes de qüestionaris estadístico-econòmics de l'Ajuntament d'Arenys de Mar, cal que les dades es prenguin amb certes reserves. Tant pel que fa al nombre de *coixins*, com al número de *puntaires*, s'hi donen xifres rodones que poden ser més o menys aproximades. Mentre veiem que en 1789 hi havia en actiu 455 coixins, amb altres tantes dones com a mínim; en 1796, les dones ocupades serien 855. La producció anual, en canvi, vindria a ser la mateixa, puix que si en 1789 es produïren 16.750 canes —26.046 metres— de punta, en 1796 es produïren 31.500 «vares» —26.554 metres—. I no diguem quan s'afirma es troben en actiu 1.180 coixins en

Picant patrons

l'any 1790, o sigui un any després d'aquell en què hem vist se n'havien declarat 455. Donada la idiosincràsia del comerciant, creiem que la veritat més aproximada s'escaigui en les xifres majors i que és molt probable s'amagués part de la producció i mà d'obra utilitzada. D'aquestes estadístiques i informacions considerem com dades de major valor les que es refereixen als noms del empresaris, com punt de partença per a successives investigacions.

De totes maneres, pel que fa a Arenys de Mar que, a les darreries del segle XVIII fou un dels més importants centres puntaires del litoral

L'escola de puntaires dirigida per la Sra. Artigas a la porta de casa seva

—i potser el més sobressortint de la comarca—, s'observa que existeix exportació de *randes* i *puntes* per a les Índies, al mateix temps que un crescut nombre de *puntaires*, tant prenent com base les 1.180 com les 855, desproporcionades en una població en la que els habitants arribaven a la xifra de 4.190. Per alguna cosa l'agut baró de Maldà, que freqüentà la població en els darrers anys del segle XVIII s'admira de veure tantes dones «fent puntes ab sos coixins», com en prosa i en vers ens digué en el seu *Calaix de Sastre*.

Els principals *randers* arenyencs de la darrera dècada del segle XVIII, foren Antoni Pascual, Jaume Arnau, Josep Carbonell, Josep Gallart i Miquel Catarineu, i de menys importància Pere Parlat, Pau Fita i Sever Bofill. Al començ del mateix segle, el rander més important era Joan Mir i Balis.

A començaments del XIX són els més famosos Tomàs Pasqual, Francesca Colomer (nascuda a Esparragó), Joan Catarineu, Josepa Costa Vall-

deoriola i, poc després, el pilot retirat Miquel Guri Donjo. Francesc Colomer Esparragué continuà el negoci a la mort de la seva mare, en la casa del Rial, núm. 46, fins al 1867. Fidela Torras, que també comença a començaments de segle, persisteix fins 1850; Josepa Espriu, igualment fins 1854, i Antoni Sagrega, fins 1866. Antoni Torrent, esporàdicament, des de 1847 a 1852. Antònia Fita Colomer, germana de l'il·lustre jesuïta que amb el temps arribà a director de la Reial Acadèmia de la Història, exerceix el negoci de *rander* des de 1853 a 1874. Manuela Fita de Doy el comença en 1865 i el segueix després el seu marit Eloi Doy i Cassà, a partir de 1874 fins al fi de segle. A aquests noms cal afegir, en el darrer terç del segle XIX, Gertrudis Simon de Barrera, Antoni Baxeras Feu, Josepa Mas Carreras de Massuet, Josepa Romaguera de Costa, i més cap a l'acabament de segle, Joaquim Mora i Jaume Artigas, indústria aquesta darrera que encara subsisteix baix l'experta direcció de la seva néta Rosa Artigas Riera.

No podem acabar aquesta relació sense fer esment dels consorts Marià Castells Diumeró i Maria-Anna Simon, que cap el 1862 crearen la més important empresa puntaire d'Espanya, continuada fins els nostres dies pels seus fills Marià i Joaquim, el primer d'ells famós artista projectista; en l'actualitat subsisteix encara tan important *randeria* a càrrec de la filla de Joaquim Castells. Els Castells es distingiren sempre per la qualitat i dibuixos propis de les seves produccions, en les que realitzaren veritables obres d'art; encara a començaments del segle actual seguien exportant a Amèrica. Aquesta casa posseeix col·leccions de mostraris antics, projectes, *patrons*, etc., que sabé recollir tant des de la seva iniciació en aquest art, com provinents d'altres antics *randers* de la localitat.

Els documents ens parlen de produccions en sedes blanca i negra, i fil d'aquest darrer color, inclús en el segle XIX. Avui, la labor en negre ha desaparegut d'aquesta comarca i s'ha concentrat al pla del Llobregat.

J. M. PONS GURI

PROGRAMA D'ACTES

DIA 4 DE JULIOL

Tarda, a les 7: A la Pista Municipal Poliesportiva, **Partit de Bàsquet** (categoria infantil) entre Arenys Bàsquet i Masnou.

De les 8 tarda fins a les 6 de la matinada: **Concurs social de pesca nocturna** (modalitat Llançat), organitzat pel Club de Pesca Mar Sport.

A les 8,30: **Partit juvenil de Bàsquet** a la Pista Municipal Poliesportiva entre Arenys Bàsquet i U.D.R. Pineda.

A les 9,30: Al Camp Municipal de Futbol, **Segon concurs oficial de Colles Sardanistes**, amb la Cobla «La Principal de Collblanc», organitzat per la Colla Sardanista «Mar Blava» amb col·laboració de l'Il·lustríssim Ajuntament.

DIA 5

A les 12 del migdia: Al Casalet, inauguració de l'**Exposició de Fotografies sobre Arenys**, realitzada pel Col·lectiu FEMFOTOS, provinent de l'EMAD, Escola de Mitjans Audiovisuals, de Barcelona, que ofereixen el seu treball de fi de Curs, en el que han intentat captar en imatges el físic i l'esperit de la nostra Vila, en un conjunt de fotografies que representen una visió personal de la mateixa. Es realitza sota el patrocini de l'Illm. Ajuntament.

Tarda, a les 5,30: Al capdamunt de la Riera, **Tercer Concurs de Tir amb arc**, amb la presència de tiradors de 1.ª Categoria.

DIA 7

Tarda, a les 8: A la Pista Poliesportiva, partit per a decidir el tercer i quart llocs del **Torneig local de Bàsquet**.

A les 9: Gran final del susdit Torneig.

DIA 8

A la una de la tarda: **Repic general de campanes** anunciant les festes de Sant Zenon.

A les 6: A la Pista Municipal Poliesportiva, **Triangular de Bàsquet femení** entre Arenys Bàsquet «B», Col·legi Presentació i Bàsquet Llanereres.

A les 7,30: **Partit femení de Bàsquet** (Seniors) entre Arenys Bàsquet i C. D. Arenys de Munt.

Cercavila de gegants i capgrossos anunciant l'hora de Completes.

A les 8: Serà inaugurada una **Exposició de projectes d'Urbanisme i Obres** a la Sala de Sessions de l'Ajuntament. Restarà oberta fins el dia 12.

A les 10 del vespre: **Solemnes Completes a llaor de Sant Zenon**, a l'Església Parroquial. Presidirà la celebració Ignasi Forcano, rector de Pineda de Mar.

Tornada de **Gegants i capgrossos** a la Plaça de la Vila.

A les 10,30: **Gran Traca** a la Riera.

Després de la Traca: **Audició de Sardanes** davant la Plaça de l'Església, per la Cobla Maresma. Organitza: Il·lm. Ajuntament.

A l'Envelat de l'Ateneu, actuació de la Companyia de Revistes de Juanito Navarro que presenta: **«Esta noche, contigo»**. Hi participen Don Ciruelo i Donya Cloqueta. Música: August Algueró.

DIA 9

SOLEMNITAT DE SANT ZENON

De les 8 del matí a les 12 del migdia: **Concurs infantil de Pesca amb canya**, organitzat pel Club de Pesca Mar-Sport, a la part interior del moll de Llevant. Competició dividida en Grup I: de 7 a 10 anys. Grup II: d'11 a 14 anys.

A les 12: A la Sala d'Exposicions de la Caixa Laietana, Inauguració de l'**Exposició de Puntetes al coixí i Blondes**, organitzada per l'Illm. Ajuntament amb la col·laboració de nombrosos particulars que han cedit per aquests dies, valuoses peces pertanyents al patrimoni familiar i col·lectiu de la nostra Vila. Hi aporta també documentació i complements importants l'Arxiu Municipal Fidel Fita.

A les 12,30: El Club Natació Arenys organitza el **II Trofeu Joaquim Moré**. Travessa nedant des del moll del Portinyol fins la segona platja. Categories: infantil, juvenil i senior, masculí i femení.

Tarda, a les 6: Al Camp Municipal d'Esports, **Partit de Futbol** en commemoració del XXV Aniversari de la fundació del Club de Futbol Sant Gabriel, entre el Col·legi Cassà - Selecció de jugadors locals. Organitza la Comissió d'ex-jugadors del Col·legi Cassà amb la col·laboració de l'Illm. Ajuntament.

A la Sala d'actes de l'Ateneu, **Gran Concert de música clàssica** per la Cobla-Orquestra La Selvatana.

A les 7: **Espectacle infantil** a l'Envelat, amb la Teresa Rabal i el seu «Veó-Veo».

Seguidament: **Sardanes** al Passeig Xifré.

A les 7,30: **Cercavila pels Gegants i capgrossos**.

A les 8: A l'Església Parroquial, **Solemne Ofici de Sant Zenon**. Homília a càrrec del P. Venanci d'Arenys de Mar, o.f.m.cap.

A les 10,45: **Gran Castell de Focs artificials**.

Acabats els focs: Al Casal de Joventut Seràfica, estrena de la comèdia **«Desdoblaments»**, pel Grup Artístic Carles Xena. Autor i director: Juli-Manuel Pou Vilabella.

Selecte ball a l'Envelat, per la Cobla-Orquestra La Selvatana.

DIA 10

A les 9 del matí: A la Societat Cultural Gran Casino, **Competició de billar a l'Americana**, entre els equips de la Secció de Billar de la Societat.

Tarda, a les 6: **Gran Concert de música catalana** per la Cobla-Orquestra Marina, a la Sala d'Actes de l'Ateneu. Organitza aquesta Societat amb la col·laboració de la Caixa d'Estalvis de Catalunya.

A les 8: En el marc de l'Església Parroquial, **Missa en sufragi dels arenyens difunts**, cantada pels amics del cant gregorià «Schola Cantorum Psalite Domino».

Gran final Torneig de Futbol-sala a la Pista Municipal Poli-esportiva, organitzat per Arenys Bàsquet.

Nit, a les 10: **Sardanes** al Passeig Xifré.

Seguidament: **Gran ball de Gala** a l'envelat, amb l'elecció de la **«Pubbilla d'Arenys de Mar 1981»**. Serà amenitzat per la Cobla-Orquestra Marina. Col·labora l'Il·lustríssim Ajuntament.

A les 11: A la Plaça Flos i Calcat, **Audició de Sardanes** per la Cobla Costa Daurada, organitzada per la Societat Cultural Gran Casino.

DIA 11

A les 10 del matí: A la Societat Cultural Gran Casino, **Competició d'amistat de Billar** entre els equips Arenys de Munt-Secció del Gran Casino.

A les 11: Al Casal Parroquial, **Torneig Open i Torneig Veterans** de Tennis de taula.

Tradicional visita col·lectiva als internats a l'Hospital del Sagrat Cor i als asilats a les Germanetes dels Vells Desemparats, organitzada per l'associació de jubilats ASVAT.

A les 12: A la Societat Cultural Gran Casino, **Final del Campionat local de Billar**. Interessant partit entre Santiago Garcia i Joan Estrada. Es lliuraran els Trofeus cedits per l'Ilm. Ajuntament.

Tarda, a les 6: Actuació dels **Xiquets de Valls** i dels **Bastoners de Masquefa**. Iniciant el seu itinerari davant del Calisay, i obrint la comitiva els quatre Gegants d'Arenys i els capgrossos, es baixarà Riera avall fins a la Plaça de l'Ajuntament, on hi haurà la primera actuació. Després d'una passada per diversos carrers, castellers i bastoners tornaran a actuar, aixecant les seves torres uns i evolucionant amb les seves danses ancestrals els altres, a la Riera, davant la Plaça de l'Església, dirigint-se de nou Riera amunt, acabant així la seva actuació.

A la Sala d'Actes de l'Ateneu, **Gran concert variat** amb la Cobla-Orquestra Caravana.

A la Pista Poliesportiva, organitzat pel Club Hoquei Arenys de Mar, es disputarà el partit Arenys Cassà - Tordera (minibenjamins).

a les 6,45: Arenys Cassà - Malgrat (benjamins).

a les 7,30: Arenys Cassà - Blanes (alevins).

a les 8,15: Arenys Cassà - Canet de Mar (infantils B).

a les 9: Arenys Cassà - Trèbol (infantils A)

A les 8: A la Riera, davant la Plaça de l'Església, **Audició de Sardanes** amb la Cobla Maresma, organitzada per l'Illm. Ajuntament.

Nit, a les 10: **Torneig de Pelanca** a les Pistes del Xifré, entre els clubs C. P. Miró, de Granollers i el C. P. Disc d'Or, d'Arenys de Mar.

A les 11: El Club de Pesca Mar-Sport organitza al Restaurant Montmar, un **Sopar d'Homenatge** al veterà directiu, Sr. Ramon Mas Catarineu, que representarà a tots els socis jubilats.

Sardanes organitzades per l'Ateneu Arenyenc, al Passeig Xifré. Cobla Caravana.

Seguidament: **Extraordinari ball** a l'Envelat, per la Cobla-Orquestra Caravana. Conjuntament actuarà l'extraordinari Grup de salsa **Crema Catalana**.

DIA 12

Des de les 6,30 a les 12: El Club de Pesca Mar-Sport organitza el **Concurs social de Pesca des d'embarcació**, davant la Costa d'Arenys.

X Concurs de Pintura ràpida «Premi Vila d'Arenys de Mar», organitzat per la Societat Cultural Gran Casino i patrocinat per l'Illustríssim Ajuntament i la susdita entitat,

Matí, a les 8: Sellat de teles al Saló Cafè.

Tarda, a les 2: Lliurament dels treballs efectuats.

a les 7: Veredictes del Jurat i repartiment de Premis.

a les 8: Inauguració de l'Exposició «X Concurs de Pintura ràpida Vila d'Arenys de Mar», que restarà oberta al públic fins el dia 26 de Juliol.

A les 8,30: **Tirada de Petanca** organitzada pel Club Petanca Verge de Lurdes, a la Plaça de la Gruta.

Matinal de Petanca. El C. P. Arenys de Mar celebra el «Torneig Jaume Salvà» i el «XII Trofeu Festa Major», amb la col·laboració de l'Ilm. Ajuntament, a les pistes de Petanca del Xifré.

A les 11: Al Casal Parroquial, **Torneigs Open i de Veterans, de Tennis de Taula.**

Tarda, a les 7: A la Pista Poliesportiva, **Partit de Bàsquet** entre una Selecció local i la U.D.R. Pineda. Organitza Arenys Bàsquet.

A les 8: A la mateixa Pista, **Partit de Hoquei** entre Arenys Cassà i C. H. Mataró (seniors).

A les 8,30: **Partit de veterans** entre dues seleccions locals.

Els dies 10, 11 i 12 de juliol, hi haurà Espectacle
de Circ, a la tarda i a la nit, en el Circ instal·lat
a la Riera del Pare Fita.

Acotacions als castells dels Xiquets de Valls

M'agrada ser poble,
sentir-me poble. Quan trobo un casteller prou conegut, em plau d'abraçar-lo i dir-li, tot estenent els braços:

—«Veieu? Ja sembla que fem el dos de set!».

El «dos de set» com el «tres de vuit» i el «quatre de vuit», és un Castell dels Xiquets. «Dos de set»: dos homes de base per set d'altura. «Tres de vuit»: tres homes de base per set d'altura. El «pilar de cinc» és una agulla de cinc homes. A vegades, amoreixo la idea de què només a Catalunya—per la regió de Valls—es fan els Castells. Enlloc més del món. La nostra cultura ofereix, actual encara, una plasmació quasi mítica!

(Foto Lluís Monmany)

Enguany tindrem de nou, l'actuació dels Xiquets de Valls. L'última vegada fou l'any 1975. La fotografia ens recorda un dels castells que varen aixecar.

* * *

Terra camptarragonina o penedesenca i estiu a les venes, forneixen els bons castells. Els Castells—cal avançar-ho—no són fets solament pels qui munten i desmunten, sinó que han d'agrupar els espectadors. L'es-

forç físic dels castellers, requereix la col·laboració moral dels contempladors. Un vallenc, més que no pas el *veu*, el *viu* un castell.

El mateix que afirmem d'un vallenc, ho diríem d'un vendrellenc, d'un tarragoní, d'un vilafranquí. I, encara, d'un montblanquí, d'un arbocenc o d'un natural de Torredembarra o de La Pobla.

* * *

Les gralles i els timbals saluden el jorn casteller amb una «matina-da» que—diríem—té de primavera, d'amor, de bona collita, d'eufòria... La música és la llum d'un castell. Si els Castells tenen molt d'esport, no menteixen pas l'origen de ball popular. En certa manera, podríem postillar que la cultura catalana ha donat amb els castells la sardana vertical: els pisos d'un castell són redols, i van acompassant-se també amb estrofes musicals.

* * *

L'esport és arriscat. Precisament, en els Castells es produeix la suprema elegància del risc: el salut al públic—l'«aleta»—quan el risc és major.

Però estic segur que els qui som de la terra dels Xiquets, els qui podem afirmar que els besavis dels nostres avis ja feien Castells, no la veiem com d'altra gent la brusquedat d'una caiguda.

Tractem, en tot cas, de contribuir a aminorar-la, formant una pinya d'homes,—de totes classes socials—al peu del castell. No podem roman-dre indiferents quan s'aixequen torres que són monuments de carn viva i sang ardent.

* * *

És inefable la sensació de formar a la «pinya» d'un castell, estendre els braços per lligar els «baixos» i trobar-nos tot seguit les mans acollides per altres mans que potser desconeixem, però que sabem amigues, si més no per respondre al mateix desig de voler l'obra ben realitzada.

* * *

El torrot palpita, viu, tremola, sofreix. I ens emplena de goig quan l'«anxaneta», el més petit de tots, fa l'«aleta». És l'instant en què la gralla fibla i suspèn. En aquest moment—s'ha escrit—si entre els concurrents n'hi hagués un de cec, sentiria com el cor li fa l'aleta per dintre.

* * *

És significativa la coincidència de què en els paratges castellers siguin nodrits, com enlloc, els campanars que airegen un àngel per penell.

* * *

Els Xiquets presenten el lema: «Força, enginy, valor i seny». Cal afegir-hi el concepte de «germanor».

El «seny» tan català, pot anteposar-se quan se'ns objecti que els Castells són brusc, arriscats i temeraris.

* * *

Un Castell dels Xiquets és passió, sentiment, vida. I noblesa als cors. Sí, noblesa als cors, malgrat els actes en els quals la castellística cedeix pas a politiqueries: com l'alcaldata del segle passat, a L'Arboç, on l'autoritat serví per a silenciar les gralles quan el castell, de la colla menyspreada per l'alcalde, ja prenia cos.

* * *

Competència, rivalitat, emulació: esperit de superació. Entranya dels Castells. En diriem de succeïts! De les antigues colles castelleres, encara n'hem copsat rodolins xixetes («La Muixerra» va per terra»; «La Roser», tot ho fa bé»; «Val més un de «La Muixerra» que tota «La Roser» entera», etc.). Però tots els castellers els volem al cel. Mig de memòria, em sé una llarga poesia val·lenca que duu per títol «Els Castellers de la Glòria», i exalta «els titans—que reposen junt amb sants—, perquè formaven les colles—dels antics Xiquets de Valls». Àdhuc en el cel, segons la poesia, els castellers

«sense donar-se'n compte,
es trobaren enllaçats.
Com quan eren a la terra,
ja es miraven amb esguard
els de «La Roser» i «Muixerra»
com a la plaça del Blat.
El bon Déu, somrient, va dir-los,
com si tractés a uns infants:
—Ací dalt no vull renyines,
guaiteu i deu-vos les mans».

PERE CATALÀ (*)

(*) Pere Català i Roca, nat a Valls (L'Alt Camp), l'any 1928. Conegutísim folklorista. Ha publicat, a més de nombroses col·laboracions aci i a l'estranger, les monografies: «El Misteri d'Elx», «Els Xiquets de Valls» i «L'illa d'Eivissa». Ha estat invitat a diferents Congressos. Guanyador del Premi Ciutat de Barcelona de Fotografia, de l'any 1954.

